

I Treningseksamen

II Ønsketemaer:

- Begreper
- To-delt pris ("Moroparken"-eksemplet)
- Repetisjonsoppgave 6
- Subst. & inntektseffekt av en prisøkning
- Noen spørsmål

Treningseksamen

Oppgave 1

Definer følgende begreper

- a. Faste kostnader
- b. Naturlig monopol
- c. Kollektive goder

Oppgave 2

En vare omsettes i et marked med fullkommen konkurranse

- a. Forklar hvordan en produsent i et slikt marked bestemmer sitt tilbud av varen
- b. Forklar hvordan vi finner markedets tilbudskurve.
- c. Hva blir virkningene av at myndighetene subsidierer varen med s kroner per enhet?
- d. Anta at hensikten med subsidiet er at kjøperne skal få varen billigere. Hva er det som bestemmer i hvilken grad dette målet nås?

Oppgave 3

- a. Hvorfor er det ikke nødvendigvis et mål å minimere forurensingene?
- b. Hva kan være grunner til offentlige inngrep i et marked?

To-delt pris (two part tariff)

En fornøylespark – Moroparken- besøkes av familier med lik etterspørsel etter parkens tjenester, som er karusellturner. La x være karusellturner og p pris per tur. Etterspørselskurven er gitt ved

$$x = -\frac{1}{2}p + 50$$

Kostnadene for Moroparken ved en karusellturn er 40 (vi tenker oss at de faste kostnadene er ugjenkallelige). Moroparken har i praksis monopol på karusellturner i området.

1. Vis hvilken pris Moroparken vil ta per karusellturn dersom den ikke kan ta inngangspenger. Hvor mange karusellturner blir det per familie?

2. Anta nå at Moroparken også kan ta inngangspenger (B). Hvilken pris vil Moroparken ta for å komme inn og hvilken pris per karusellturn? Hvor mange turner blir det nå per familie? Gir dette to-prissystemet en samfunnsøkonomisk bedre løsning enn bare pris per karusellturn?

Løsning:

1. Vi kan omforme etterspørselsfunksjonen til

$$p = -2x + 100 \quad (1)$$

Marginal revenue blir da

$$p + \frac{\Delta p}{\Delta x} x = -4x + 100 \quad (2)$$

Marginalkostnadene for Moroparken er lik 40. Som et monopol som tar én pris vil Moroparken velge x slik at $MR=MK$, dvs $-4x + 100 = 40$. Dette gir oss $x=15$. Setter inn $x=15$ i (1) og får da $p = -2x + 100 = -30 + 100 = 70$ $p=70$.

Moroparken vil altså ta 70 kr per tur og hver familie kjøper da til sammen 15 turner.

2. Moroparken setter $p=MK=40$ for å utnytte all etterspørsel hvor $MBV>MK$. Til $p=40$ etterspør hver familie 30 turner. Samtidig er det mulig å skvise familiene for hele konsumentoverskuddet (KO) ved å ta en inngangspris lik KO: Med $p = 40$ er $KO=900$. (areal av trekant = grunnlinja ganger høyden delt på to). Inngangsbillett koster altså nå 900 per familie. Samfunnsøkonomisk overskudd er høyere under to-prissystemet (men KO er lavere)

Begreper:

Sjekk at du kan definere/forklare følgende begreper

Marginalkostnad

Gjennomsnittskostnad

Ugjenkallelige kostnader

Faste kostnader (ulike typer)

Marginalinntekt

Etterspørselastisitet

Etterspørselskurve (konsument- og marked)

Tilbudskurve (konsument- og marked)

Eksterne virkninger

Kollektive goder

Markedsmakt

Naturlig monopol

Alternativkostnad

Nåverdi

Budsjettbetingelse

Indifferenskurve

Fullkommen konkurranse

Skatteoverveltning

Samfunnsøkonomisk overskudd

Konsumentoverskudd

Produsentoverskudd

Pareto-optimalitet

Inntekts- og substitusjonseffekt av prisendring

Kompensert prisendring

Markedslikevekt

Prisdiskriminering

Normale og mindreverdige goder

Marginalproduktivitet

Gjennomsnittsproduktivitet

Noen spørsmål – og noen stikkord til løsning.

1. Ved eksterne virkninger, som for eksempel forurensing, brukes avgift for å få produsentene til å produsere mindre av den forurensende varen. Gir slike avgifter et effektivitetstap? *(Nei, avgiftene brukes for å korrigere for en markedssvikt som gir høyere produksjon/mindre rensing enn det som er samfunnsøkonomisk optimalt. Avgiften gir da økt effektivitet)*
2. Et subsidium gir økt produsentoverskudd og økt konsumentoverskudd i det markedet hvor varen blir subsidiert. Hvordan kan det da være riktig at samfunnsøkonomisk overskudd er lavere med enn uten subsidiet? *(Myndighetenes subsidieutbetaling overstiger økningen i konsument- og produsentoverskuddet i markedet med subsidium)*
3. En bedrift kan ikke betale gjelda den har tatt opp for å kjøpe kapitalutstyr, dvs kreditorene får ikke dekning. Bør en slik bedrift få drive videre? *(Ja, en bedrift bør drive videre dersom inntekten overstiger variable kostnader ved optimalt valgt kvantum)*
4. Hva kan være grunner til offentlige inngrep i et marked? *(Markedssvikt: Eksterne virkninger, kollektive goder, markedsrett)*
5. Hvorfor er det ikke nødvendigvis et mål å minimere forurensingene? *(Avveining mellom kostnadene ved forurensing og kostnadene ved å rense - eller mellom kostnadene ved forurensning og gevinstene ved den forurensende produksjonen)*
6. Forklar med ord hvorfor lavere skatt på lønn ikke nødvendigvis leder til at folk jobber mer. *(stikkord: substitusjons- og inntektseffekt av økt nettolønn)*
7. Hva er problemet med at bedrifter får markedsrett? *(Produksjonen blir for lav: $P=MBV>MK$. Forklar!)*

LYKKE TL PÅ EKSAMEN!